

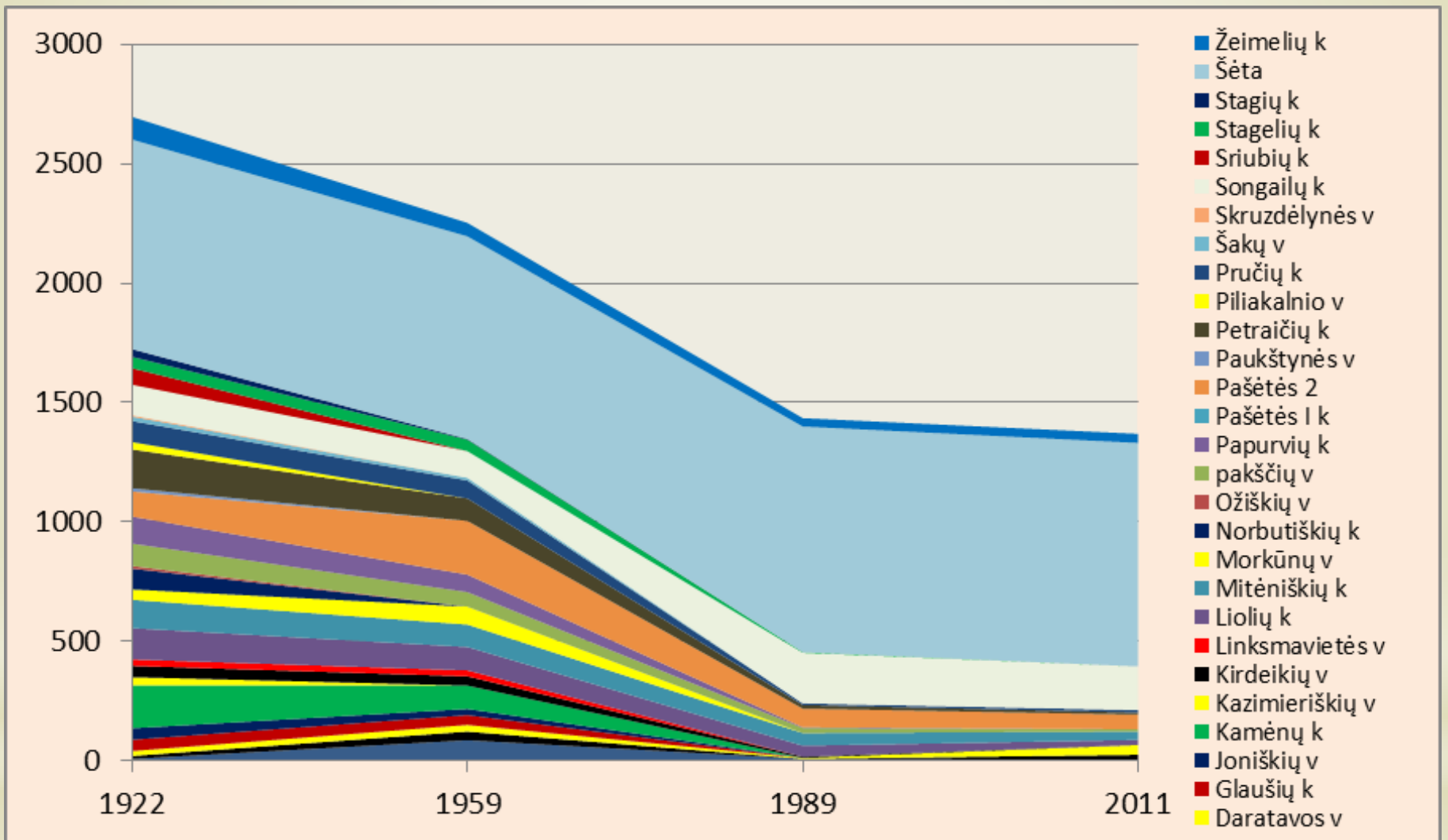
**APIE
GYVENAMŲJŲ VIETOVĖŲ VARDŲ
IŠLIKIMO
VALSTYBINIUOSE DOKUMENTUOSE
PROBLEMA**

**Doc. Filomena Kavoliutė
Vilniaus universitetas**

**Gyvenamųjų vietovių
- *kaimų ir viensėdžių* –
vardai**

–

**ten gyvenančių, gyvenusių bendruomenių
ženklai,
jų identifikaciniai kodai**

Šėtos apylinkės (seniūnijos) kaimai 1922 – 2011 m.

Lietuvos TSR
JONIŠKIO RAJONO
DARBO ŽMONIŲ DEPUTATŲ TARYBOS
VYKDOMASIS KOMITETAS

Литовская ССР
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
ЙОНИШКСКОГО РАЙОННОГО
СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

Nr. 381

1967 m. rugsėjo mėn. 11 d.
Lietuvos TSR Aukščiausiosios
Tarybos Prezidiumui
GAUTA
67 IX 14
Nr. 2999

Joniškio rajono vykdomasis komitetas, peržiūrėjęs gyvenamųjų vietovių pavadinimus, nerado, kad jos būtų vadinamos vardais, būdingais feodalinei ir kapitalistinei visuomeninėms-ekonominėms formacijoms, arba pavadintos darbo žmonių engėjų ir buržuazinių nacionalistų vardais, išskyrus Girdžiūnų vienkiemio pavadinimą, kuris vadinamas buvusio stambaus žemės savininko vardu. Kadangi Girdžiūnų yra vienkiemis, tikslinga jį prijungti prie Medikuičių km., šalia kurio jis randasi. Taip pat tikslinga prie Medikuičių km. prijungti ir šalimais esantį Nemeikšių vienkiemį.

Joniškio Rajono Darbo Žmonių
Deputatų Tarybos Vykdomojo Komiteto
P i r m i n i n k a s / A. GUŠCINAS /

58

LIETUVOS TSR
Kretingos rajono
Imbarės

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
Кре́тингского районного

Darbo žmonių deputatų tarybos
VYKDOMASIS KOMITETAS

апил. _____
Совета депутатов трудящихся
ЛИТОВСКОЙ ССР

Nr. 102 Telef. Nr. 9,14.

1968 m. gruodžio mėn. 13 d.

LIETUVOS TSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PREZIDIUMUI

Kretingos rajono Imbarės apylinkės Darbo žmonių deputatų tarybos vykdomasis komitetas pažymi, kad Titnagų kaime gyveno vienas ūkininkas, kurį specevakuvus 1941m, gyventojų neliko, pastatai buvo nugriauti.

Išdalinus Kurcinių dvarą, naujakuriai gyvenę Žeimių kaime ir gavę žemės, pradėjo savo naująją gyvenvietę vadinti Žemių kaimu, kuris apskaitiniuose duomenyse yra.

Apylinkės gyventojai, įvykus gaisrui durpyne, pradėjo tą vietovę vadinti Degimais. Durpyno teritorijoje buvo 5 sodybos. Dabartiniu metu gyvena 4 šeimos, kurios yra prisiregistravusios Lėvių kaime.

KRETINGOS RAJONO IMBARĖS APYLINKĖS
DŽD VYKDOMOJO KOMITETO
PĖRMININKAS

/A. SMALSTYS/

St. Padalevičiaus nuotr.

St. Padalevičiaus nuotr.

„Švilpiškių, kaip ir gretimų Račiškių, Dūdiškių kaimų pavadinimai jaunesnės kartos žmonėms jau nieko nebesako.

Pačiame sovietmečio žydėjimo vidurvasaryje buvo paleista „melioracija“, nušlavusi ne tik trobas, medžius, bet sunaikinusi ir papročius, tradicijas, valstiečių gyvenimo būdą, iš atminties ištrynusi net vietovardžius. Tada tai būta tikrojo sodybų naikinimo meto. Pasvalio rajonas buvo paskelbtas pavyzdiniu: buvo sunaikinti ištisi kaimai.

Aldona Kačerauskienė
Švilpiškiai: Pumpėnai. Sud. V. Čeponis, St. Graniūnienė, A.
Kačerauskienė.
2002, Utenos spaustuvė, p. 140.

1959 m. - **25.143**

→ **3.600**

1989 m. - **19.523** + **2.026**

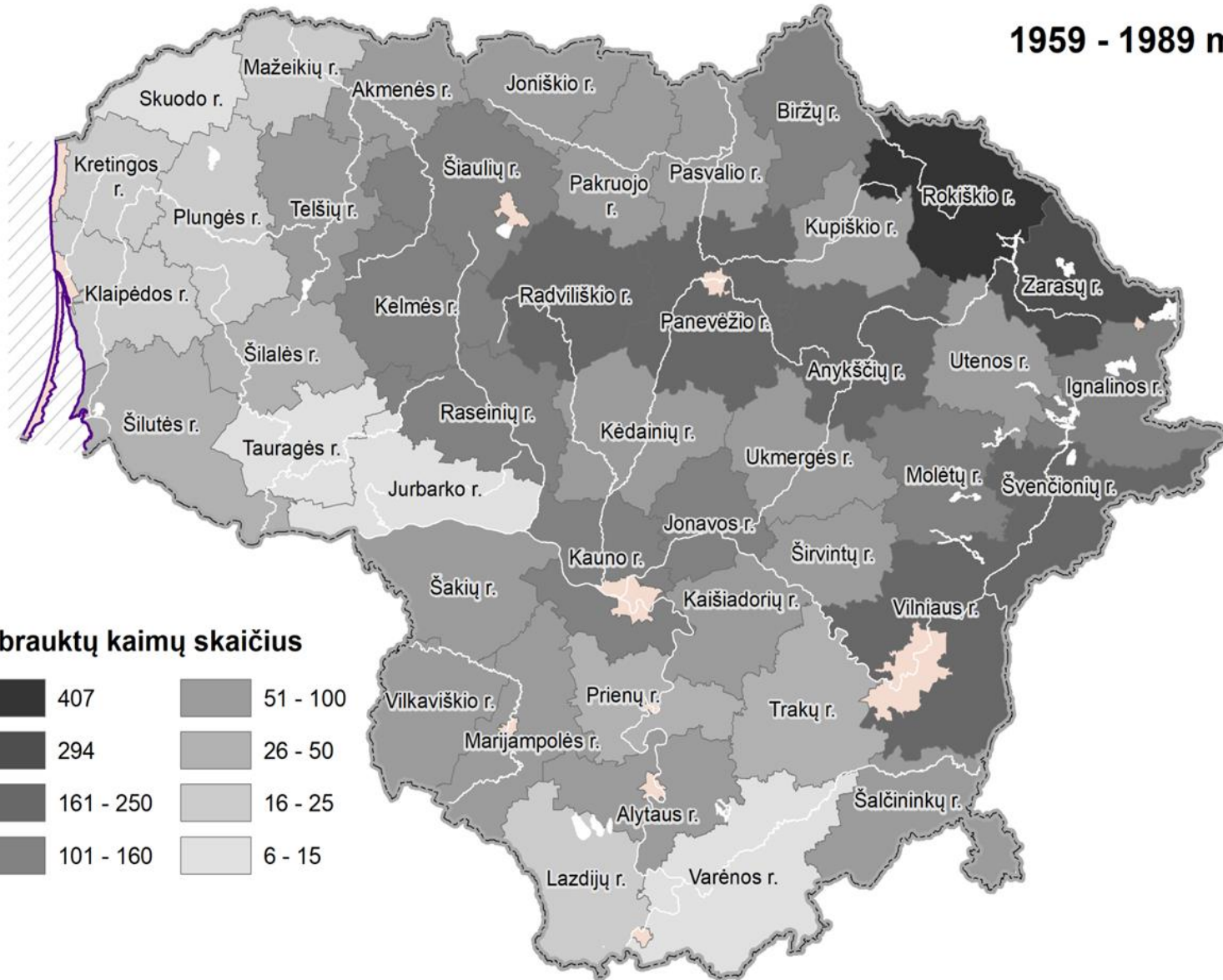
2011 m. - **17.323** + **4.200**

???

→ **4.200** **???**

15.300

1959 - 1989 m.

Išbrauktų kaimų skaičius

407	51 - 100
294	26 - 50
161 - 250	16 - 25
101 - 160	6 - 15

- „Gamybiniu požiūriu vienkiemiai trukdė naudoti galingą žemės ūkio techniką, organizuoti sėjomainas, didinti laukus. <...>.
- Socialiniu požiūriu vienkiemiai trukdė (ir trukdo) kelti kaimo gyventojų kultūrinį-buitinį lygį. <...>
- Politinio-auklėjamojo darbo požiūriu vienkiemiai trukdė organizuoti paskaitas, aukštu lygiu pažymėti tarybines šventes, jubiliejus, organizuoti susitikimus su žmonėmis, gamybinius ir negamybinius susirinkimus. **Pagaliau jie padėjo palaikyti tarp valstiečių individualistines nuotaikas, buvo lyg ir barjeras kolektyvizmui ugdyti**“
(Grabauskas, 1983, 87).

„Ir štai atėjo į kaimą melioratoriai. Nežinau, ką kaltinti, ar projektuotojus, ar projektovykdytojus, ar ūkio vadovus, bet vieną dieną galinga technika priartėjo prie senųjų Jundilų kapinaičių. Visa kalvelė su dideliais medžiais buvo nustumta į Aukspirtos senvagę. Galingų „Stalinecų“ ir juos valdančių mechanizatorių nesulaikė ir verčiami iš žemės kai kurie dar nevisišškai supuvę karstai ir juose buvusių žmonių kaulai. Kalnelis buvo nulygintas, užpilta upelio senvagė ir liko tik lygus, nusėtas tų laukų darbščių darbininkų, visą gyvenimą tuose laukuose auginusių derlių, kauleliais.

Prisimenu, kaip į šias kapinaites prieš Šeštines kaimo merginos eidavo papuošti kryžius ir ankstų rytą jaunimas rinkdavosi čia pagiedoti. Dar jiems nenutilus, tarsi lenktyniaudami, pasigirsdavo ir iš kito kaimo giedoriai. Taip buvo pagerbiami kaimo mirusieji ir jų kapavietės. Prisimenu, kaip mums, vaikams, kapinėse buvo draudžiama lakstyti, išdykauti ar net garsiau kalbėti.

Ar kas pasikeitė žmonių sąmonėje, kad galima taip nuniokoti, kas anksčiau taip buvo gerbiama? “

„Dabar akivaizdu jog kultūrinio kraštovaizdžio ir jo tradicinės sanklodos naikinimas buvo tyčinis, iš esmės maskuojantis visai kitus, o būtent, politinius tikslus. Tikslų tikslas – greičiau sukurti naują tarybinių žmonių bendriją. **Bendriją be tautiškumo, užmiršusią viską iš savo istorinio kelio.**”

Prof. Česlovas KUDABA, 1990 m:

Kaimo kraštovaizdžio pertvarka ir mūsų kultūros nuostoliai //

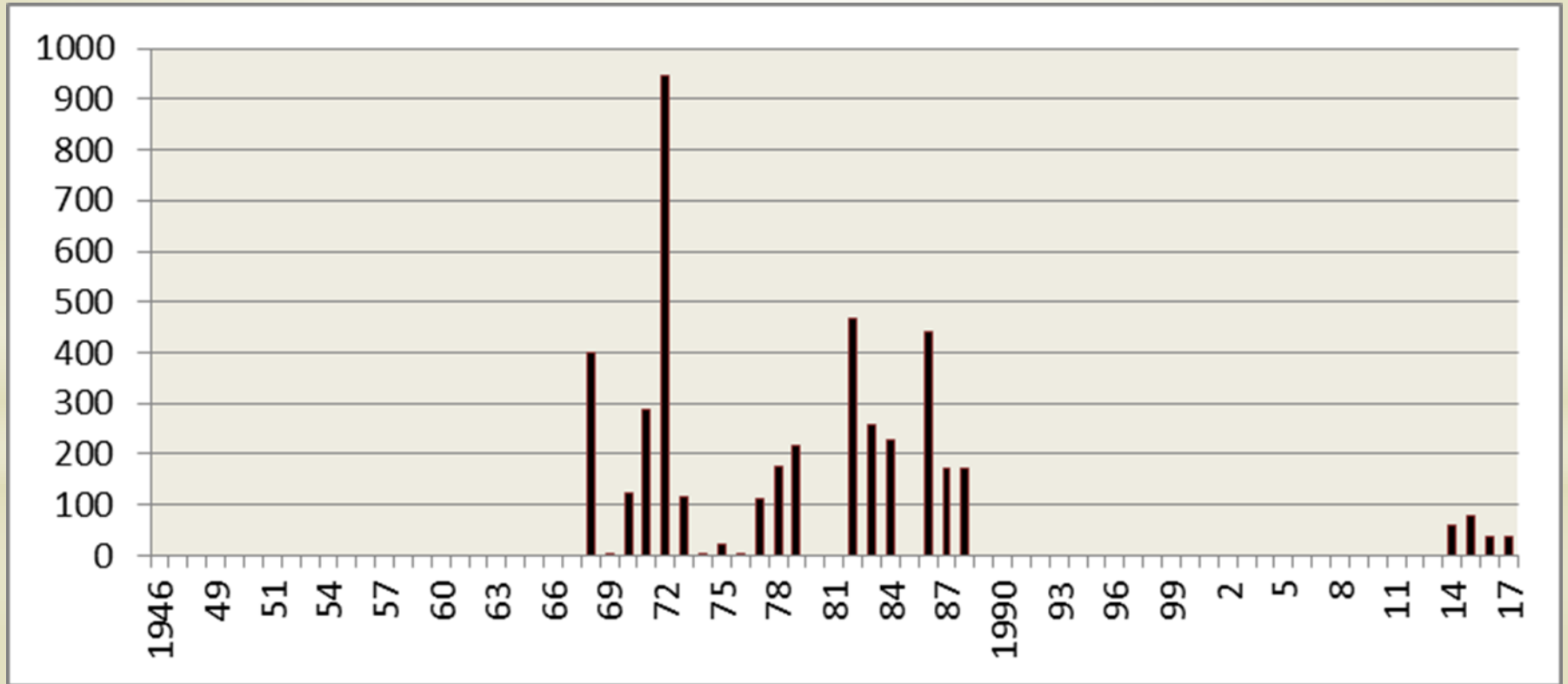
Lietuvos kultūros kongreso medžiaga, V., 1991,38-42

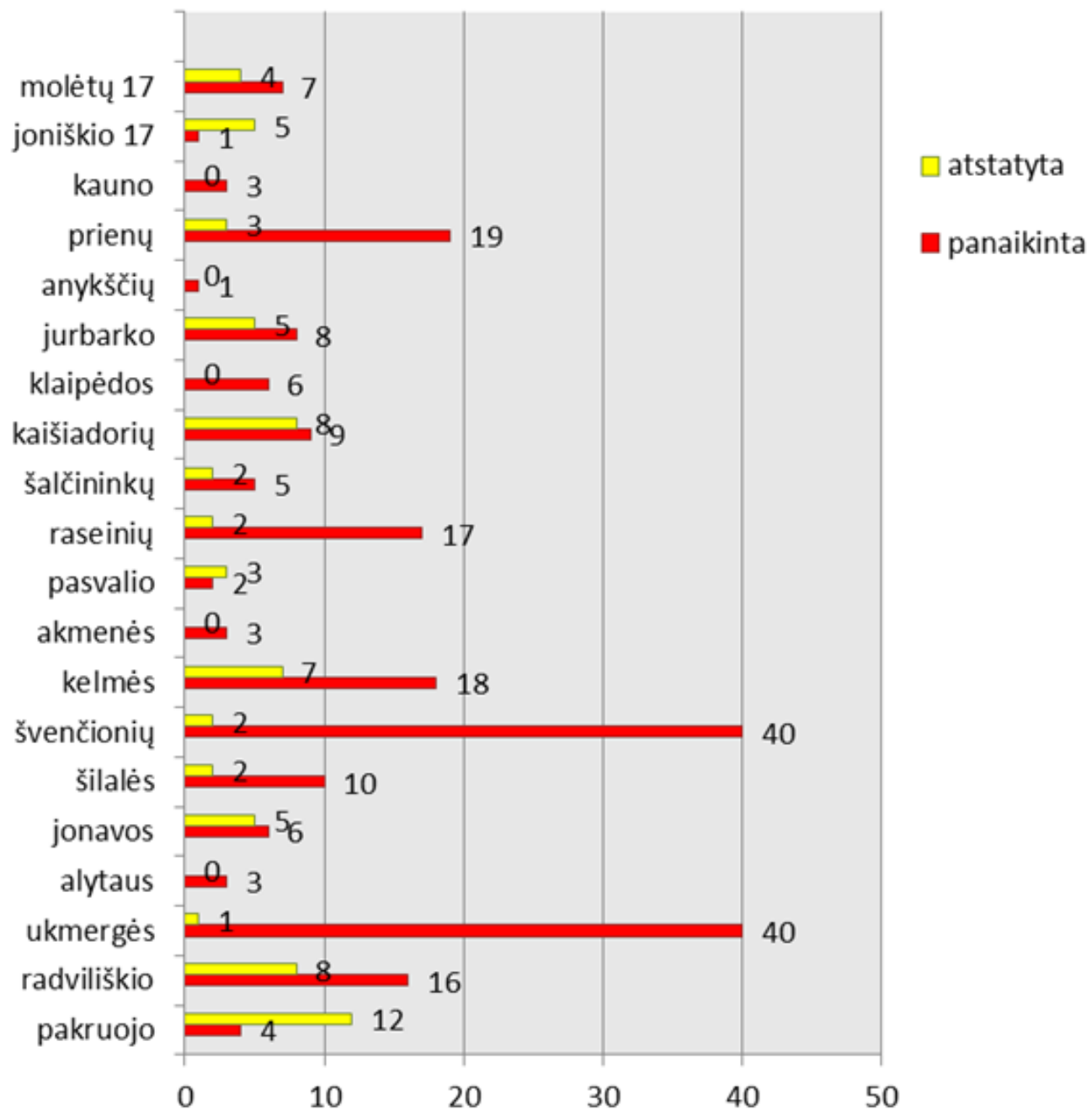
LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURŲĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMAS 1997 m. liepos 1 d. Nr. VIII-359

Lietuvos Respublikos Seimas, pabrėždamas, kad Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai – Atkuriamajam Seimui **1990 m. kovo 11 d. aktais atkūrus Lietuvos Respublikos nepriklausomybę, nustojo veikę svetimos valstybės primesti įstatymai**, kuriais okupacinė valdžia iš Lietuvos Respublikos piliečių neteisėtai atėmė jų turėtą turtą;

O KAIMŲ VARDUS PANAIKINO (pakeitė) TEISĖTAI ???

TENDENCINGUMAS ar NATŪRALUS PROCESAS ?

Luokės seniūnija

BARGAINIŲ kaimas

*Panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu
2018 m. lapkričio 7 d. Nr. 1123 (= Kinčilių k.; Dūseikių k. Tryškių sen.)*

SMALKOS kaimas

*Panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu
2018 m. lapkričio 7 d. Nr. 1123 (= Jucių k.; Dūseikių k. Tryškių sen.; Mediškių k. Viešvėnų sen.)*

Varnių seniūnija

BARZDŽIŲ kaimas

*Panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu
2018 m. lapkričio 7 d. Nr. 1123 (= Lenkalų k., Lingėnų k.)*

GUDIŠKĖS viensėdis

*Panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu
2018 m. lapkričio 7 d. Nr. 1123 (= Dikviečio vs., Klubokų k., Nevardėnų k.)*

VENIŲ kaimas

*Panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu
2018 m. lapkričio 7 d. Nr. 1123 (= Reksčių k., Užgirių k.)*

VILKO MIŠKO kaimas

*Panaikintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu
2018 m. lapkričio 7 d. Nr. 1123 (= Gudelių k., Pareškečio k.)*

**Gyvenamoji vietovė, kurios visa teritorija
priskiriama kitų gyvenamųjų vietovių
teritorijoms, panaikinama.**

ADMINISTRACINIŲ VIENETŲ IR GYVENAMŲJŲ VIETOVIŲ, TERITORIJŲ RIBŲ IR PAVADINIMŲ TVARKOS
TAISYKLĖS LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMAS, Nr. 651 1996 M. BIRŽELIO 3 D.

„iniciatyvos teisę **siūlyti nustatyti ar panaikinti** gyvenamąsias vietas, nustatyti ir keisti jų teritorijų ribas, **suteikti ir keisti pavadinimus** turi **tu gyvenamųjų vietovių gyventojai ir jose veikiančys juridiniai asmenys.**

Iniciatyvos teisę šiais klausimais turi ir savivaldybės institucijos.“

„Tvarkos“: 4 sk. 25 punktas

SIRVYDŲ vk.

panaikintas LTSR AT Prezidiumo įsaku 1983 m. gruodžio 28 d. Nr. X-3642

2015 m. balandžio 15 d. „*nustatyta* gyvenamoji vietovė ir *suteiktas* jai

SIRVYDŲ viensėdžio pavadinimas“

261 - 65

Jono Klizo kurtas kryžius išnykusiems apylinkės kaimams.

Čekiškės apylinkė, Kauno raj.

Vabalių teritorijoje išnykusiems kaimams atminti (Sidabravo seniūnija, Radviliškio r.)

Panaikintas LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku 1972 m. rugsėjo 27 d. Nr. VIII-713

Saločių seniūnijos kaimams (Pasvalio raj.)

**Vietovių svarbiausių savybių įvairovė yra tokia gausi
ir taip plačiai išsibarsčiusi šimtmečių bėgyje,
jog vardindamas jas suvoki,
koks didžulis informacijos kiekis yra užšifruotas
krašto varduose.**

Gausios ir įvairialypės informacijos.

Taip per šimtmečius susikaupė nematerialus paveldas

-

tautos, valstybės būties ženklai

*Šiupyčiai,
Ardiškės, Ardai, Ardaičiai,
Trepai, Triapai, Trepėnai, Trepėneliai,
Graužai, Ravai, Raižiai, Raižiavos, Raikėnai,
Ožnugaris, Sangrūda, Salaperaugis
Nuotekos, Kloniai, Dubingiai, Dubėnai, Dubiai,
Dubaklonis, Dubakalnis, Duburiai, Duobeliai, Dugnai,
Gilučiai, Grimzdai, Žemoji, Ežeriūkai*

*Meškučiai, Lokinė, Mėkinė,
Briedžiai, Kiauneliškiai, Lapynai, Lapkalniai
Barsukynė, Elniakampis, Elniakalnis,
Stumbrės, Stumbriškės, Stumbriai, Zubriškės,
Draustinė*

*Vilkynės, Vilkijos, Vilkėnai, Vilkiškiai, Vilkeliai,
Vilkmedis, Vilktrakis, Vilkokalnis, Vilkaragė, Vilkatupė,
Vikaraistė, Vilkasala, Vilkakarčiamis, Vilkapieviai,
Vilkadaržė, Vilkduodė*

*Geniai, Gerviai, Gervėnai, Gerveliai,
Pelėdiškiai, Jerubiškiai, Dagiliai, Kėkštai, Kukučiai,
Lakštučiai Baubliai, Gulbiniškiai, Balandžiai,
Dagiliai Kregždžiai Kurapkinė
Vanaginės, Vanagynės, Vanagaičiai, Vanagėliai,*

*Gaidžiai Gaideliai Gaideliškiai
Gandrinė*

*Barčiai, Babraunyčiai, Dreviškiai, Meškininkai,
Medininkai, Medžiolai, Vilkininkai, Vėžininkai,
Žuvininkai, Bačkininkai, Karklininkai, Kaniūkai,
Balniai, Ratlanksčiai, Kalviai, Girnakaliai, Puodžiai,
Bliūdsukiai, Dailidžiai, Daržininkai, Laukininkai,
Drabužininkai, Pivorai*

*Bajorai, Bajoriškės, Bajorėliai, Karaliūnai, Karališkiai,
Karalyčios, Karužai, Karužiškės, Vaivadiškės,
Laičiai, Vyčiai, Kareivonys,
Dvarykščiai, Dvarvyčiai, Dvareliškiai, Dvariškiai,
Kaimynai, Kumečiai, Kunigiškės, Kleboniškės,
Slabados, Slabadėlės*

** Alkos, Alkai, Alkinė, Alkupis,
Šventai, Šventininkai, Šventupiai, Šventėžeriai,
Šventragis, Šventakalnis, Šventvalkis,
Aitvariškės, Kaukai, Kaukiškiai, Kaukinė, Kauknorai,
Kaukaragiai, Kaukakalnis, Kaukalnis,
Laumiai, Laumenai, Laumėnai, Laumaičiai,
Laumaliai, Laumakiai
Aušrinė Aušrėnai Aušraičiai Aušrakaimis
Dievaičiai Dievoniai Dievogala Dausiškiai*

*Pilėnai, Piloniai, Piliūnai, Piliuona, Piliai, Pilaitiškiei,
Piliakalniai, Piliakiemis, Piliialaukis, Pilkalnis, Pilsūdas
Sargeliai, Sargučiai, Sargėnai, Sargūnai, Sarginė,
Saugoniai, Saugėlaukis, Sarviečiai, Saugai Sekioniai,
Ginučiai, Ginaičiai, Ginkūnai, Gineikiai, Gineitiškės
Visagina Visgirdai Visgaudai Visgaudžiai Sugaudžiai
Šaukiškė Šaukėnai Šaukliškė Šaukliškiai Šaukliai
Šaukotas Šaukuva Spindžiai Spingė Spingiai Spindiškiai
Žiūriškis, Žiūriškiai, Žiūrai, Žiūros, Žiūriai, Žiurkalnis,
Žvalgakalnis, Žvalgupis, Žvalgaičiai, Signalai, Suginčiai
Sugintai, Budriai, Budraičiai, budreikiai, Budrėnai,
Budričiai, Budrioniai, Budriškės, Gaudžiai, Gaudučiai,
Gaudaičiai, Gaudikiai, Gaudžiočiai, Gaudkalnis,
Ragaudžiai, Girdžiai, Girdžiūnai, Girdiškis Girdiškė
Girdiškiai Klauseikiai, Klausučiai...*

Gyvenamųjų vietovių vardai –
tai tiltas,
jungiantis su praeities, giminės, tautos sentėviais

**Juos būtina sugrąžinti ir išsaugoti kaip suardytų
bendruomenių atminimą**

Ar tikrai

**mums visai negėda
pasakyti jiems, kad
jų darbas, jų buvęs
gyvenimas mums
yra neįdomus
ir kad mes visai
nenorime girdėti
vardų, kurie mums
juos primintų!**

Ar TIKRAI?